

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto skupaj naprej . . . K 50—
pol leta 25—
četrt leta 13—
na mesec 4-50

za Nemčijo:

celo leto naprej K 55—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 60—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo). Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredni izdaja in praznika.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročila vedno po nakazilu. Na samo pisarne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi po pošti:

celo leto naprej K 48— četrt leta 12—
pol leta 24— na mesec 4—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se izkrajajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v l. nadst. levo), telefon št. 24

Wilsonov odgovor Nemčiji.

Wilson zahteva kapitulacijo nemške armade, izročitev orožja in brodogoja. — Viljem II. naj odstopi. — Nemčija naj bo republika.

Dunaj, 24. oktobra.

Wilsonov odgovor Nemčiji je nemške politične kroge silno konsterniral. Wilson sicer izjavlja, da je pripravljen sporociti ententnim vladam željo Nemčije za sklep premirja, prepušča pa svojim zaveznikom, prvič ali sploh hočejo premirje in drugič, če je hočejo, pod katerimi pogoji. Te pogoje označuje s takimi besedami, da je jasno, da je predpogoj vsakega nadaljnjega razgovora izročitev cele nemške armade na milost in nemilost, izročitev orožja, municije, brodogoja in podmornikov. Posebno ostro se izraža Wilson glede dinastije, o kateri pravi naravnost, da se z nemškim cesarjem neče pogajati za mir, še več — da z monarhističnimi avtoritetami v Nemčiji ne sklepa mirovnih pogojev. Na Dunaju skušajo sicer najti milejše tolmačenje, vendar pa je jasno in verjetnejše, da zahteva Wilson, da se pretvori Nemčija v republiko, predno vstopi v mirovna pogajanja. Le s tako Nemčijo bi sklenila ententa mir, sicer nič prej, predno ne bo Nemčija prisiljena, da kapitulira.

Haag, 24. oktobra. (K. u.) »Hollands Nieuws Bureau« poroča iz Washingtona:

Zunanji urad v Washingtonu je odgovoril tako: le:

Državno tajništvo za zunanje zadeve poslovdjuj Svica, ki zastopa nemške interese v Zedinjenih državah:

Zunanji urad, 23. oktobra 1918. Gospod!

Z ozirom na sporočilo nemške vlade z dne 20. oktobra, ki ste mi je izročili, mi je čast sporočiti Vam, da mi je predsednik naročil, da naj odgovorim tole:

Ker je dobil predsednik Zedinjenih držav svečano in jasno izjavo nemške vlade, da brez pridržka sprejema mirovne pogoje, ki so izrečeni v njegovem sporočilu z dne 8. januarja 1918 kongresu Zedinjenih držav, ter temelje ureditve, ki so bili določene v sledečih sporočilih, zlasti v sporočilu 27. septembra, in ker želi nemška vlada razgovoriti se glede uvodnih korakov za uporabo ali izvedbo teh načel ter nje želja in nje namen ne izhaja s strani onih, ki so do sedaj diktilirali politiko Nemčije in vodili to vojno v imenu Nemčije, marveč, ker je to storila vlada, ki zastopa večino državnega zbora in govori za večino nemškega naroda; ker je dobil predsednik nadalje tudi obljubo nemške vlade, da se bodo upoštevali zakoni civiliziranega sveta tako na morju, kakor na kopnem in v zraku nasproti bojnimi silam nasprotnikov, čuti predsednik, da ne more nadalje odklanjati, da ne bi stopil z vladami z vlado Zedinjenih držav zvezanih sovražnikov v stik zaradi vprašanja premirja. Predsednik pa čuti, da je dolžan iznova izjaviti, da bi moglo biti edino premirje, katero predlagati bi se čutil upravičenega, samo tako premirje, ki bi pustilo Zedinjene države in z njimi zvezane države v položaju, da morejo dati pogodbam, ki bi se moge skleniti, ono silo, da bi one-mogočile s strani Nemčije obnovitev sovražnosti. Predsednik je vsled tega sporočil izmenno not s sedanjimi nemškimi oblastni vladam, s katerimi je vlada Zedinjenih držav kot sobojevnica zvezana, ter jim je predlagal, da naj, če morejo te izjave ob navedenih pogojih in na navedenih temeljih dovesti do miru, povabijo svoje vojaške svetovalce in vojaške svetovalce Zedinjenih držav, da predložijo skupaj z vladami, zvezanimi proti Nemčiji, potrebne pogoje nemškega premirja, ki

bi popolnoma zavarovalo rezmeze dotičnih narodov in zajamčilo in uveljavilo zavezniškim vladam neomejeno pravico za zagotovitev podrobnosti miru, s katerimi se je nemška vlada izjavila za zadovoljno. — Seveda pod pogojem, da te vlade smatrajo premirje za mogoče. Sprejetje takega premirja s strani Nemčije bo tvorilo najboljši in konkretni dokaz nedvoumnega sprejetja pogojev in temeljev miru s strani Nemčije, iz katerih izvira nemška akcija.

Predsednik čuti, da bi sam ne bil popolnoma odkrit, če ne bi naglašal, in sicer čim bolj odkritosrčno, iz katerih virov je treba zahtevati izrednih zagotovil. Kakor se zdi, da je pomembna in važna ustavna izprememba v Nemčiji, ki jo izreka državni tajnik za zunanje zadeve v svoji noti, se zdi vendar, da program vlade, ki je nemškemu narodu odgovorna, da sedaj še ni bil popolnoma označen ali pa da še ni nobene garancije, oziroma se ne upošteva nobena garancija, ki bi lamčila, da bodo temeljna načela in njih izvedbe, glede katerih je bil dosežen sporazum, tudi trajna. Tudi ni popolnoma jasno, ali je bilo zadeto jedro sedanjih težkoč. Mogoče je, da se bodo bodoče vojne postavile pod kontrolo, toda ta vojna, o kateri se sedaj vrši diskusija, ni bila pod kontrolo. Jasno je, da nemški narod nima nobenega sredstva, da bi ukazal, da se morajo podvreči volji nemškega naroda, in da je moč pruskega kralja, kontrolirati politiko države, še neomajana ter da je odločujoči militarizem še vedno v rokah onih, ki so bili do sedaj gospodarji Nemčije.

Čuteč, da je ves svet sedaj odvisen od tega, da se govori jasno in da je odvisen tudi od tega, da se zahteva iskreno in naravnost, smatra predsednik, da je njegova dolžnost povedati, ne da bi količkal poizkušal omiliti, — kar se glasi ostro — da narodni sveta ne morejo imeti zaupanja do besed tistih, ki so doslej bili gospodarji nemške politike, in da mora še enkrat poudariti, da se vlada Zedinjenih držav ob sklepanju miru in ob poizkusi, popraviti neskončna žaljenja in krivice te vojne, ne more pozabiti z nobenimi drugimi zastopniki nemškega naroda nego s tistimi, ki kot resnični gospodarji Nemčije nudijo varnost za ustavno ravnanje. Ko bi se namreč morali pogajati z vojaškimi gospodarji in z monarhistično avtoriteto, katero Nemčija sedaj ima, ali če bi bilo pričakovati, da bomo z te temi imeli opraviti pozneje, ko se bomo pogajali o mednarodnih obveznostih nemške države. Nemčija ne sme zahtevati miru, temveč se mora udati. Nič ne hasne, ako ostanejo te bistvene reči neizrečene.

Sprejmite izraz mojega velesnoštovanja
Lansing.

Odgovor Avstro-Ogrske Wilsonu.

Dunaj, 24. oktobra. Odgovor Avstro-Ogrske na Wilsonovo noto bo odšel morda jutri ali v soboto. V tajni seji odseka za zunanje zadeve v avstrijski delegaciji je skušal Burian v razgovoru z delegati še danes dobiti nekaj jasnosti o odgovoru, ki ga naj da avstrijska vlada. To je dokaz, da je naš zunanji urad v največjih stiskah, kaj naj pove Wilsonu. Zatrjuje se, da bo avstrijski odgovor polemichen in da se bo zlasti bavil s čehoslovaškim vprašanjem. Vlada ima baje popolnoma blazni namen, da bo popolnoma zanikala kompetenco čehoslovaškega Narodnega Vybora kot čehoslovaške vlade.

O Jugoslaviji bo govorila nota samo v kratkih besedah.

Domneva se, da je bila nota v Budimpešti sestavljena in ni še gotovo, ali se ne bo zakasnila vsled tega, ker je bil grof Andrássy imenovan za zunanjega ministra.

Viljem naj gre!

Socijalnodemokratska »Fränkische Tagespost« piše 19. oktobra: »Kdor je čital zadnje vojno poročilo, se mora prijeti za glavo, ker se še vedno vojskuje. Ali znaniti se kdo na Nemškem misli, da moremo izgubljeno ozemlje dobiti nazaj? Kjer stojimo danes, smo stali kmalu po pričetku vojne. Vsak dan stane na tisoče človeških življenj, ker nimamo poguma, izpolniti pogoje premirja, ki ga izpolniti moramo in ki ga bomo izpolnili v osmih dneh, ne da bi ugovor nemškega naroda delal vladi težave. Z vso razločnostjo stoji v Wilsonovih pogojih za premirje, ki jih ne moremo odkloniti, da Viljem II. ne more biti več nemški cesar, ako naj nastopi premirje. Premirje pa mora nastopiti, to pove včerajšnje vojno poročilo tudi naslepienim Vsememcem. Ali jih mora vsak dan tisoče pasti, na tisoče biti ranjenih, na tisoče jih pasti v vjetništvo, ker ni na Nemškem nikogar, ki naj cesarju pove, kaj mu je storiti? Danes je vsako uničeno vojaško življenje krvna krivda Viljema II. Prepričali so se, kdo je provzročil vojno, nihče pa ne more utajiti, da, kdor koli naših vojakov danes pade, je padel po krivdi Viljema II.

Kje so tisti velemogočni ljudje z Bismarckovo besedo v ustih: »Bojimo se samo Boga, sicer pa ničesar na svetu? Ali so resnično samo lakaj in klavni dvorni ljudi, ki se cesarju ne upajo povedati, kaj je njegova prokleta dolžnost: nemški narod rešiti samega sebe. On je, kakor se vidi, ovira miru, ovira premirja, ovira vsakega pogajanja s sovražnikom. Naj kdo cesarju to pove in on se mora — naj ima že lastnosti kakršnekoli hoče — mora se zgruditi pod čuvstvom svoje odgovornosti. Kje pa je Hindenburg, ki pač pozna veličanstvo od zunaj in od znotraj in ki o vojnem položaju vendar ne bo slepil samega sebe? Kje je tisti Hindenburg, da ne stopi pred cesarja in mu ne pove, kaj je njegova kot najvišjega vojnega zapovednika dolžnost? Kje je princ Maks Ba-denski, ki naj cesarju pove, kaj zahteva dolžnost?

In ako Hindenburg in Maks tega ne moreta, pa naj Scheidemann pove cesarju, da jih je na tisoče sedelo v zaporu zaradi razžaljenja veličanstva, da na ljudstvo sedaj ne hrepeni po ničemer, bolj kakor da veličanstvo stori odgovorno za človeška življenja, ki jih ima cesar na vesti.

Ali nimajo prav nobene slutnje, kako misli narod, ali nimajo prav nobene sledu o zgodovini tam v cesarjevi okolici? Cesar bi se kmalu smilil celo kakemu socialnemu demokratu, ker ni imel nikdar pravih svetovalcev, najmanj pa takrat, ko bi jih bilo najbolj treba. Kaj bi Viljem II. lahko postal v knjižni zgodovini in v sredi nemškega naroda, ki bi mu bil večno hvaležen, ako bi nepozvan od predsednika Zedinjenih držav ameriških odložil svoje časti in kot bojevnik za nemške interese z odpovedjo lastnih koristi pri mirovnih pogajanjih stopil v privatno življenje! Izgubil bi cesarsko krono, pač na pridobil lepo krono državljansko. Kdo ga bo še imenoval očeta domovine, ako na zopetni Wilsonov ukaz, ker že vendar drugače ne pojde, dušno potrt zapusti bivališče svojih prednikov?

Viljem II. se bori za vsak dan svoje vlade in podira s tem izgledu svojih otrok otrokom, da postanejo vladarji. Že 50 mesecev so nam vsak dan vtepal v glavo, da je največja dolžnost umirati za domovino, nihče ni za to porabil več besedi in priložnosti kakor Viljem II. Dostih jih je že umrlo za domovino, časte, da drugi za domovino živijo in delujejo. Da bo to vendar enkrat mogoče, mora Viljem II. prejenjati, bitnemški cesar in pruski kralj.

»Arbw.«

Dogodki na Reki. Nova poročila o dogodkih na Reki.

Zagreb, 24. oktobra. Z Reke poročajo najnovejša poročila, ki so dospela popoldne iz okolice mesta, da se je upor Jelaičevega polka razvil takole: Jelaičev polk št. 79 se je vračal z vezbališča v mesto. Vojaki so bili dobro razpoloženi in so prepevali. Imeli so s seboj tudi hrvatsko zastavo in občinstvo jih je spremljalo ter prepevalo z vojnimi in vzklikalo: »Živel Wilson!« »Živela Jugoslavija!« Ko so dospeli vojaki do Sušškega mosta, jih je hotela ustaviti policija ter jim odvzeti hrvatsko zastavo, ker je na Reki od oblasti strogo prepovedano javno nositi slovanke znake. Vojaki tega seveda niso pripustili. Razorožili so policijo in jo razgnali ter korakali naprej v mesto. Tam se je kmalu zbrala velika slovenska in hrvatska množica, ki je hrvatske vojske navdušeno pozdravljala in spremljala do vojašnice. Spotoma je skušala policija še parkrat vzeti vojakom zastavo, a je bila pregnana in porazena. Dva policijska uradnika sta bila pri tem od hrvatskih vojakov vjeta in odpeljana v zapor. Na vojašnici so Hrvati razobesili zastavo in vojašnico strogo zastražili. Tudi ko je došlo povelje, da morajo zastavo odstraniti, se to ni zgodilo. Vsled tega so poslali honvede proti Hrvatom. Honvedi pa očitno niso imeli dosti volje bojevati se proti svojim tovarišem, ker se je Hrvatoma prav hitro posrečilo po manjšem boju razorožiti madžarske vojske. Guverner se očitno ni čutil varnega, ker je zahteval za sebe vojaške pomoči od zunaj, dasiravno je imel svojo palačo zastraženo od madžarskih vojakov in policije. Bal se je, da bi utegnili stopiti tudi madžarski vojski na stran upornikov. Zvečer so vdrl vojski v mesto ter začeli pleniti in ropati. Hrvati so zasedli tudi nekaj javnih poslopij. Pozno v noč je bilo po cestah slišati streljanje. Ceste so popolnoma prazne. Nikdo se ne upa iz hiše.

Budimpešta, 24. oktobra. Madžarski poslanci so dobili z Reke in od pobeglih Madžarov brzojavke, da se je uprlo 4000 mož 79. pešpolka v popolni vojni opremljeni. Hrvati so obkolili honvedsko vojašnico in madžarske vojske razorožili. Nato so zasedli vojaško sodišče, zaprli pravduka Balinta ter izpustili vojaške zločince. Nato so vdrl vojski na kolodvor ter raztrgali progo do Delnic. (To ni resnično.) Uporni vojski so zasedli tudi pošto ter zaprli več visokih uradnikov, ki jih do sedaj še niso izpustili.

Zagreb, 24. oktobra. Danes zvečer je bila telefonska in brzojavna zveza z Reko že zopet obnovljena. Privatni razgovori se še ne pripuščajo.

Budimpešta, 24. oktobra. (Kor. ur.) List »Mayar Tudosito« izve baje iz kompetentnega vira, da vlada na Reki zopet mir in red. V mesto so dospeli madžarske čete, ki so hrvatske vojske potisnile iz mesta. Ceste so prazne in mirne. Guverner Jekel-Falusy je na svojem mestu ter opravlja svoje posle. Zveza med guvernerjem in Budimpešto je ponovljena.

Budimpešta, 24. oktobra. Hrvatske čete na Reki so se včeraj umaknile s cest in trgov na Reki. Zatrjuje se v krogih, ki so v ozkem stiku z vojnim ministrstvom, da se je to zgodilo po posredovanju Narodnega vjeća, ki je hotelo preprečiti vsako nadaljno krvoprelje. Vojno ministrstvo je baje sprejelo pogoje Narodnega vjeća. Nato so madžarske čete zasedle nlice in trge, v pozlavitnem Seklerji. Število hrvatskih čet, ki so se uprle, cenijo na 3000 mož. Mesto je mirno.

Dogodki na Reki izraz narodove volje.

Dunaj, 24. oktobra. (Kor. ur.) V armadnem odseku avstrijske delegacije je govoril delegat dr. Korošec o dogodkih na Reki ter prosil vojnega ministra, da naj z ozirom na nepopolna dosedaj dospela poročila nemudoma poda pojasnila

o dogodkih na Reki. Zahteval je nadalje od ministra, da stori vse, da vojaštvo, ki je bilo v tem slučaju izvršitelj ljudske volje, ne bo izpostavljeno preganjanju.

Vojni minister je izjavil, da bo takoj odgovoril na to vprašanje, kakor hitro bo dobil tozadevna poročila.

Odsek za vojne zadeve je nadaljeval nato debato o ekspoziciji vojnega ministra. Govori delegat vitez Jedrzejowicz.

Hussarek demisijonira.

Dunaj, 24. oktobra. Ministrski predsednik baron Hussarek se je odpeljal v Budimpešto, kjer bo najbrže podal demisijo. Njegov naslednik bo profesor Lammasch, ki je imel danes dopolne konferenco s predsednikom Narodnega vjeća dr. Korošcem ter obiskal tudi dr. Kramafa.

Burian odstopil. Andrássy naslednik.

Budimpešta, 24. oktobra. (Kor. ur.) Cesar je sprejel demisijo zunanjega ministra grofa Buriana ter imenoval za njegovega naslednika kot ministra za zunanje zadeve grofa Julija Andrássyja.

Demisija ogrskega kabineta.

Budimpešta, 24. oktobra. (Kor. ur.) Oficijozno se poroča: Ministrski predsednik dr. Wekerle je v današnji avdienci pri cesarju v Gödölle podal demisijo celokupnega ogrskega kabineta. Cesar je demisijo sprejel ter je povelj dr. Wekerlu do imenovanja nove vlade vodstvo agend ogrske vlade.

Ministrski sveti in posvetovanja.

Budimpešta, 24. oktobra. (Kor. ur.) Zunanji minister grof Burian je dospel danes zjutraj sem ter obiskal ministrskega predsednika dr. Wekerla, s katerim se je deli časa razgovorjal.

Budimpešta, 24. oktobra. (Kor. ur.) Ministrski predsednik dr. Wekerle je odšel danes zjutraj v Gödölle, kjer ga je ob 9 sprejel cesar v avdienci.

Budimpešta, 24. oktobra. (Kor. ur.) Ob 1. popoldne se je vršila v ministrskem predsedstvu ministrska konferenca, katere so se udeležili vsi člani kabineta.

Naši kadri se vrnejo.

Dunaj, 24. oktobra. Kakor se poroča, je vojna uprava že ukazala, da se premeste kadri jugoslovanskih polkov v domovino. Vojna uprava se kljub tej obljubi izgovarja, da se to ne bo moglo tako hitro izvršiti, ker ni na razpolago zadostnih transportnih sredstev.

Potovanje čehov in Jugoslovancev v Svico.

Dunaj, 24. oktobra. Svoči sta se odpeljala v Svico zastopnika Čehov Kiofač in Haberman, danes jima sledita dr. Kramaf in dr. Samal.

Dunaj, 24. oktobra. Zunanje ministrstvo je izdalo delegatom Narodnega vjeća propustnice za Svico. Jutri zvečer odpotujejo v Svico dr. Korošec, dr. Čingrija in dr. Žerjav. V Svici bodo konferirali s predsednikom Jugoslovanskega odbora dr. Trumbićem in ostalimi člani Jugoslovanskega odbora.

Slovaški narodni svet.

Dunaj, 24. oktobra. V smislu odločbe slovaškega »Narodnega vjebra«, v katerem so zastopane vse slovaške politične stranke, se je ustanovil ekskutivni odbor, kateremu je na čelu slovaški voditelj Dula.

Poziv na kmetovalce. Ustanovljajmo nar. straže.

I.
V slovenskih pokrajinah in v Istri so zalozili živili jako picle; tudi ne moremo pričakovati dovoza od zunaj. Romunija in Ukrajina nečeta več dovažati in v ogrskem državnem zboru se zahteva, da se ne sme izvoziti niti najmanjša množina živeža iz Ogrske. Pripraviti se je torej treba, da bi slovenski kmet sam prehranjeval naše ljudstvo, dokler ne pride pomoč iz inozemstva.

Vse polno tujcev prihaja sedaj iz neslovenskih krajev v naše rodovitne pokrajine ter odnašajo živež. Sedaj v teh hudih časih moramo pa skrbeti v prvi vrsti za naše otroke, da ne umrjejo lakote.

Da otmemo naše ljudstvo preteči lakoti, je sklenil Narodni svet pozvati slovenske kmete, posebno na Stajerskem, da ne prodajo nič živeža tujcem, pač pa naj pomagajo našemu prebivalstvu.

Naš kmet naj shranil in prihrani toliko živil, da bo takrat, ko bo potreba huda in ko ga pozove Narodni svet, mogel nuditi iz svojih zalog domačemu prebivalstvu vsaj toliko, da ga reši lakote.

II.

Blizajo se burni časi, ki zahtevajo, da je vsakdo na svojem mestu in da izvršuje nalogo svojega poklica. Tudi za naše telovadce je prišel sedaj čas, da ščitijo narod.

Klateži, dezertirji in zlikovci se pojavljajo po deželi, ki ogrožajo javni mir in red.

Da bodo mogli postaviti naši telovadci močno narodno stražo ter ščititi otroke in imetje našega naroda, pozivljamo zastopnike Sokolov in Orlov, da pridejo prihodnji ponedeljek, dne 28. oktobra ob 3. popoldne v Ljubljano, kjer se bo vršilo na magistratu zborovanje, da se bo sklepalo o ustanovitvi Narodne straže.

Dr. Anton Korošec

t. č. predsednik Narodnega sveta.

Kdo vlada?

Po pravici se izprašujemo danes, kdo ima sedaj še pravico ukazovati ljudstvu, kdo predstavlja ono najvišjo oblast, kateri smo dolžni brezpogojno pokorščino. Za nas je stvar popolnoma jasna, in vprašanje rešeno. Naša najvišja vlada je Narodno Vijeće. Poleg nje ni druge vlade, ki bi nam imela kaj ukazovati. Če se držimo v gotovih slučajih se starih form, se godi to samo, da javno življenje v svojem toku ni prekinjeno. Enako stališče zavzemajo tudi Čehi - Slovaki in Poljaki. Podobno se izražajo tudi nemški listi. Kdo vlada danes v Avstriji, tako vprašuje tudi večerjani »Arbeiter - Zeitung«. Pravijo, da vlada baron Hussarek, toda ali je to še res? Češki Narodni Vrh, izvršilni odbor češkega Narodnega sveta, je sklenil, da Čehi ne pošiljajo nobenih živil več na Dunaj. In kaj se godi? Češki kmetovalci ne dajejo več žita. Praška podružnica vojnega žitoprometnega zavoda - državna institucija - ustavi promet. Češki nastavljeni na železnicah - državni nastavljeni - ne puste živiti na Dunaj. Kdo torej vlada nad češkimi državnimi uradniki in uslužbenci? Morda baron Hussarek? Ne, pač pa Narodni Vrh! Kaj naj storimo proti temu? Ali naj nastopamo z nasiljem? Ali naj se ustavimo češki uradniki in uslužbenci? Potem šele bi imeli anarhijo. Drugi uradniki ne bi bilo, ki bi mogli upravljati deželo in nobenega dvoma ni, da bi prišlo do bojev, ki bi nam končno popolnoma onemogočili vsak sporazum z Wilsonom, vsako premirje in vsak mir. Zato ne moremo storiti ničesar, kakor da pripuščamo, da vlada v čeških deželah Narodni Vrh.

Za naše dežele velja isto. Narodno Vijeće je naša vlada, ono ukazuje, kaj se ima zgoditi, ono je edino kompetentno sklepati za ves naš narod. SHS pogodbe s sosedi. Edinotno odposlanci Narodnega Vijeća so upravičeni govoriti v imenu naroda. Niti pa se moramo brezpogojno pokoravati.

Iz gosposke zbornice.

Dunaj, 24. oktobra. (Kor. ur.) Gosposka zbornica je nadaljevala debato o vladni izjavi.

Dr. vitez Bilinski je naglašal veliki pomen jugoslovanskega vprašanja ter je proglasil za velik politični pogrešek, če bi se hotelo to vprašanje rešiti v okviru Avstrije. Če naj se reši monarhija in dinastija pred katastrofo, se more to zgoditi samo, če se združijo vsi Jugoslovani avstrijski, kakor tudi ogrski v eni državi. V poljsko-ukrajinskem vprašanju stoji Poljaki na principijalnem stališču, da se mora ustanoviti zopet zgodovinska točka in da se mora Galicija vrniti Poljski. Kraljevno bodo priznane večinam in manjšinam enake pravice. Rusini bodo živeli na Poljskem kakor v lastni državi. Rusinom se morajo seveda ustavno zaimeti še druge pravice, tako pravica do vseučilišča in do volilnega reda, po katerem bodo po številu prebivalstva zastopani v poljskem državnem zboru.

Ogrska poslanska zbornica.

Wekerlov odstop.

Budimpešta, 24. oktobra. (Koresp. ur.) Nadaljevala poročila o seji glede na dogodke na Reki: V velikem razburjenju hitijo poslanci v kuloarje in gredo v dvorano, kjer se vrše številni govori. Poslanci Karolyjeve stranke zahtevajo, da vlada nemudoma odstopi in jo nadomesti vlada, ki njuva zaupanje vse dežele in katere naj se udeležijo tudi oni, ki doslej v parlamentu niso zastopani, namreč

socijalni demokrate. Tudi grof Andrássy in grof Apponyi priporočata sprejembo vlade, svari pa naj se obdrži mir. Končno gredo poslanci zopet v dvorano in čujejo se silni klici, naj se seja zopet odpre. Ob 6. je bila seja suspendirana za 5 minut, trajala pa je do 1/10. zvečer, predno se je seja zopet odprla.

Ministrski predsednik Wekerle ob splošni razburjenosti izjavi: Od ure do ure obremenjuje nas vedno težje razmere. Samo potom združenja vseh narodnih sil se morejo odvrniti od nas te neprimlike in se morejo uresničiti oni veliki cilji, ki se mora brezpogojno uresničiti v interesu integritete naše dežele. Da je ostane ohranjena njena enotnost. Ob takih razmerah nameravam jutri stopiti pred cesarja z izjavo, da se ne smatram sposobnega ob teh okoliščinah, da bi se nadalje vodil državne posle. Predlagal bom, naj poskrbi za novo vlado, ki naj se konstituirajo z udeležbo vseh zborničnih strank in ki pritoči etudi izven zbornice nahajajoče se narodne sile. Poimovanje, ki nas je ločilo, se ni nanašalo na sklep miru, tudi ne na zagotovitev neodvisnosti in samostojnosti vlade. Trdititi moram, da tudi glede modalitet niso nastale skoro nikake bistvene razlike. V enem oziru pa je vladala dejanska velika diferena v javnem mnenju in ta se je dotikala volilne pravice. Glede volilne pravice smo se postavili vsi na isto stališče. Tudi nasprotniki razširjenja volilne pravice priznavajo potrebo, da se pod sedanjimi okoliščinami volilna pravica razširi. Za enkrat pa je najbolj aktualen sklep miru. Dokler se ne bo konstituirala nova vlada, bo ministrski predsednik pripravil sklep miru ter smatra kot nadaljnjo svojo dolžnost zagotovitev varnosti samostojnosti in neodvisnosti dežele, zagotovitev deželnih mest in povratek zunaj deželnih mej stoječih delov ogrske armade. Zato hoče ustvariti ministrski predsednik pozitivne garancije. Zbornica naj izvrši vse potrebne korake mirno in dostojno. Medklici: Kaj bo s tiskovno svobodo? Klici iz zbornice: Zvele tiskovna svoboda, proč s cenzuro! - Klici iz zbornice: Zvele narodno časopisje! Zvele opozicijsko časopisje! - Le s težavo napravi predsednik zopet mir in zaključil med splošnim hrupom sejo. Končno se zaprosi pooblastila, da sme, če bo zahteval politični položaj, v sporazumu z novo vlado sklicati prihodnjo sejo zbornice. Predsednikov predlog je bil sprjet z veliko večino.

Dogodki na bojiščih.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 24. oktobra. (Kor. ur.) Italijansko bojišče. Včeraj je narasel v osek od Brento in Piavo in ob Pontellu sovražni artiljerijski ogenj do velike sile. Tudi sicer so bile sovražne baterije zelo delavne.

Balkansko bojišče. Močnejši sovražni pritisk iz prostora pri Zajedaru nas je prisilil vzeti fronto zavezniškov nazaj na Jeggindno. Tu smo zavrnili močnejše srbske napade. - Šef gen. št.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 22. oktobra. (Kor. ur.) Z napadno bojišče. Na nižini Lyse trajalo delni boj. Jugozapadno Deynzela je že izza 14. oktobra vsak dan v boju preizkušena 52. rezervna divizija pod generalnim poveljstvom Walderfom odbila ponovne napade sovražniške na železnici Deynze - Waereghen. Na obeh straneh Vichte smo se predzadnje noči nekoliko odmaknili od nasprotnika in zavrnili sovražnika, ki je včeraj napadel v okolici Haesteerta. Na sovražni strani so se udeležili tega boja belgijski kmetovalci. Tournay in Valenciennes sta pod angleškim ognjem. Pri Tournayu in v nižini Escaute uspešni boji v predpolju. Na obeh straneh Solesmesa in Le Cateau je nasprotnik s svežimi divizijami na skoro 30 km široki fronti povzel svoje, valke cilje zasledujejo napade. V dolini Harpiese se je izjavil prvi naval zaranja. V ponovnih napadih je tokom dne ob obeh straneh Romerlesa sunil do okolice St. Martina in Salesmesa, kakor tudi do Baudignesa. V sredini boje fronte smo ob obeh straneh Rimske ceste Le Cateau-Bavay napadajočega nasprotnika postavili ob črti Polx-Bousies. Južno od Bousiesa je že v zadnjih bitkah posebno odlična kolebarska četa zaprečila nadaljnje sovražniškovo napredovanje. Južnovzhodno od Le Cateauja so se popolnoma ponesrečili ponovni nasprotnikovi napadi. Med Commerculom in Catillonom boreči se številni holštajnski, meklenburški, hanzeatski in vrtimberški polki so obdržali svoje položajke proti silni premoči. Fizijski polk št. 112 pod poveljstvom polkovnika v. Albertja se je tukaj posebno izkazal. Južno od Catillonja so proti prekopu Sambre-Oise prodirajoči napadi običajni v našem ognju. - Med Oiso in Serro včasen artiljerijski boj, kateremu so na Serrinem drugega brega sledili sovražni napadi. Odbili smo jih z ognjem in protisunkom. Nasprotniki delni napadi proti osekju Souche severno ob Pierreponta so se izjavili. Na tesno obljubljeni in z begunci napolnjeni Montcoruet leži pod močnim francoskim ognjem. - Vzhodno od Aisne se je sovražnik večeraj omejeval na zelo močne, s silnim ognjem podprte delne napade. Bavenci in vrtimberški pionirji so držali višine severovzhodno od Vouziersa proti štrikratnemu navalu. Vzhodno od Vouziersa so se v zadnjih bojih posebno odlikovali deli prvega gardnega pehotnega polka pod poveljstvom majorja grofa von Eulenburg. Med Olizyem in Grandprejem so alzaške, turinške in heške čete odbile sovražne napade. Glavno breme borbe je nosil pešpolk št. 17, ki se je pod svojim komandierjem majorjem Stobbe zopet posebno odlikoval. Na bregovih Moze so napadi Američanov zopet zadobil večji obseg. Iz gozdov pri Bautevillu in severno od Cunela so z močnimi silami in spremstvu oklopnih voz suvali proti našim črtam. Odbili smo jih in Američanom v združenem ognju prizadejali težke izgube. Vzhodno od Moze so ljudi boji za gozdne višine ob

obeh straneh ceste Consoyove-Damvillers trajali do večera. V trdih borbah in uspešnih protisunkih so branilorski in saksonski batalijoni v večkratnem navalu vrli Američane nazaj.

Južno - vzhodno bojišče. V lutih bojih so naše zadnje straže zagotovile zavzetje novih postojank ob obeh straneh Paracina. - V. L.

Turtija je podpisala separatni mir.

Budimpešta, 23. oktobra. »Pester Lloyd« poroča z Dunaja: V tukašnih diplomatskih krogih so napravile vesti iz Carigrada vtis, da se nahaja Turčija voljaško in politično v zelo neugodnem položaju. Vseled tega bo turška vlada prisiljena do nadelekozejših odločitev.

Dunaj, 24. oktobra. V parlamentarnih krogih se danes z vso gotovostjo zatruje, da je Turčija včeraj podpisala separatan mir z ententno.

Turška poslanska zbornica.

Carigrad, 19. oktobra. (Koresp. ur.) Novi kabinet se je danes predstavil zbornici. Veliki vezir Izzet paša je prečital programatični govor, ki izjavlja med drugim: Vlada je prevzela oblast v najkritičnejšem trenutku naše zgodovine, ko stoji naša dežela pred ogromnimi težavami v notranjosti in pred zunanjimi nevarnostmi. Svesta si je teže naloge ki jo čakalo, kakor tudi stopnje odgovornosti, o kateri poda zgodovina svojo sodbo. Organizem domovine, ki so ga tekom zadnjih osem let pretresali razni dogodki notranje in zunanje značaja, potrebuje končno počitka. Zlasti postržovalni narod, ki je sprejel nase skrajno občutno pomanjkanje, kakršnemu bi se ne bil lahko vdal tekom te strašne vojne noben narod, je končno potreben, da se odpočije. Sedaj je naša edina dolžnost, da izpolnimo to potrebo. Da izvršimo to svojo dolžnost, moramo porabili v to svrhu s pomočjo Vsemogočnega vsa svoja prizadevanja in vso svojo vneto.

Naše umikanje iz Srbije.

Dunaj, 24. oktobra. Vojaški krogi zatrujejo, da ima odpor naših v nemških čet v Srbiji samo namen, omogočiti, da se umakne iz Srbije. Črne gore in Albancije kolikor mogoče mnogo moštva in da se spravi iz teh pokrajin čim več materiala, kar smo ga imeli tam. V Srbiji imamo dve železnici, v Črni gori in Albaniji pa nobene. Vseled tega gre vse pospravljanje silno počasi. Umikanje naših čet se ne more vršiti hitreje. Samo to pospravljanje v sovržni deželi upravičuje, da imamo tam še čete, ki se bojujejo. Sicer smo že izjavili, da se za te dežele ne zanimamo več. V Srbiji in Črni gori sprejemamo ententne čete kot osvoboditelje. Četastvo vedno bolj narasča. Da četaši ne poznajo milosti, je jasno, toda kako bi poznali ti ljudje milost, ker mi tako temeljito pospravljamo. Kdor je videl to pospravljanje, temu se še danes ježe lasje nad razmršitostjo zapadne evropske kulture. Kakor beremo v ententnih časopisih, se Sibi nikakor ne bodo zadovoljili z nekdanjo mejo ob Donavi, marveč zahtevajo tudi dele Banata. S tem bodo morali računati tudi Madžari. Če bodo hoteli ali ne, ker je sila močnejša od želje. O nadaljnjih posledicah srbskega in francoskega prodiranja danes še niti sanjati ne moremo. Upajmo, da ustavi njih prodiranje premirje in mir. Mnogo tisočev bo ohranjeno življenje.

VOJNI POLOŽAJ NEMČIJE.

Berolin, 21. oktobra. Voini minister Scheuch je izjavil med nekim razgovorom, da je vest ententnega časonisja, češ, da je Nemčija zaradi nemanjkanja municije in vojnega materiala prisiljena k miru. Sovražnik ima momentano premoč samo zaradi tankov.

Frankfurt a. M. 21. oktobra. Iz Zevne poročilo: Podpoveljnik Rousset računa v svojem razmisletju vojnega položaja v »Petit Parisien« z možnostjo, da se nemškemu armadnemu vodstvu posreči pred Escauto in Moso ustaviti se na ugodni črti. Nemcem bi se utegnili posrečiti, kakor Rusom v japonski vojni zavleči vojno do ugodnega mira. Zato bi bilo morda priporočljivo brez odlašanja pričeti z ofenzivo proti Avstro - Ogrski.

POSVETOVANJA V VERSAILLESU.

Zeneva, 28. oktobra. »Temps« poroča, da se je pričela ententna konferenca v Versailles za posvetovati o pogojih za premirje. Posvetovanja bodo trajala do sobote, Haig in Foch se udeležujeta teh posvetovanj.

Angleški letalski napad.

Dunaj, 24. oktobra. Angleški letalci so bili danes nad Frankobrodom o. M. Vseled njih napada so na Dunaju izostale vse brzojavke, ki prihajajo iz Švice preko tega mesta.

Boljševiški načrti za Nemčijo.

Berolin, 22. oktobra. Boljševiška vlada je sklenila, da praposti sedaj napram Nemčiji od besed na dejanja. Klub lastni stiski v prehrani hoče boljševiška vlada preskrbeti nemški proletarijat z živili in orožjem ter jim hoče pomagati tudi s svojimi izkušnjami v revoluciji. V to svrhu bo socialistična Rusija poslala svoje najpolše delavce v dežele zapada, kjer bodo našli rodovitna tla.

Nikolaj Nikolaevič živi.

Moskva, 21. oktobra. (Koresp. ur.) Bivši veliki knez Nikolaj Nikolaevič, o katerem se je poročalo, da je bil ustreljen, živi zdrav v Kijevu.

Darujte
za
Narodno Vijeće

Politične vesti.

— Iztreženje. Danes, ko čutimo trepetajočega in hvaležnega srca prihod velikega osvobodjenja, danes, ko se sredi po tujem jarmu povzročeni bedi radi odpuščamo marsikaj, česar bi neslovanska duša nikdar ne pozabila, danes je čas, da se kratko oziramo na zmešnjave po taboriščih tistih ljudi, ki so imeli pred in med vojno našo usodo v rokah. Le polagoma se zavedajo, da jim močni tok pravičnega časa z železnimi udarci izbija vajeti. Prevelikopoznezo jim je vse, kar se sedaj poraja na tem svetu, vsak dan jim prinaša nova razočaranja in kar so kričavo se včeraj razglasili kot svojo neizpodbitno pravico vseled moči, to proglajajo pravkar za objekt, o katerem hočejo razpravljati, i. s. na podlagi sporazuma in čiste pravice, neokužene po morali fizične premoči. Čisto po sebi umljivo se jim je zdelo, da so na pr. svoje dežele brez težkoč zalagali s pridelki slovanskih dežel. V Bački in Banatu imamo Jugoslovani neizmernih žitnih polja, dočim so nam rojaki v Dalmaciji, v kraški Istri, v Bosni in drugod lakote umirali. In tega naj bo konec? Pridne slovanske roke čeških bratov pridelale so toliko, da so se nemški sodržavljani brez obotavljanja poslužili te pridnosti. Kaj, li naj se to spremeni, in naj Čehi odslej sami določijo, komu bodo v prvi vrsti oddali, kar so s svojimi žulji in v znoju svojih obrazov spravili iz svoje matere - zemlje? In kaj naj govorimo o Reki in o Trstu? Narod, ki prebiva daleč stran od teh pristanšč, so jih še včeraj smatrali kot svojo neizpodbitno posest (pravica vseled moči), kričali so in kričijo po lastnem koridorju čez naše ozemlje do našega morja. Strašno jim je misliti, da Slovan ne bo več hlapec ob morju, ampak da se bo treba sporazumeti z njim glede neoviranega prometa preko njegovega teritorija. Madžari se pri tem sklicujejo na Wilsona, češ, če prizna Srbom in Poljakom prost dohod na morje, potem i nam tega ne more odrekati. Ne pomislijo pa, da sta to dva naroda, ki itak prebivata oba tudi ob morju, ki jima pa je ravno prošla »pravica naše moči« v prošlosti zabranjevala, ustvariti si svojo državnost ob morju. No, pa iztreženje pride in — kakor rečeno — mi marsikaj odpuščamo, ko gledamo v bodočnost.

— Mariborski občinski svet se trese. Mariborskim občinskim očetom so se pričela tresti hlače ter se boje, da bi utegnili priti pod Jugoslavijo. Popolnoma mirni naj bodo. Maribor pride prav gotovo pod Jugoslavijo, mariborski Nemčurji na bodo imeli priliko, da bodo osrečili svoj raj s svojo kulturo. Strašno jim gre za nohte, ker sedaj nimajo državnega poslanca. Prepričani naj bodo, da to Mariboru prav nič ne bo škodovalo. Zelo enilivo pa je videti, kako si hočejo Mariborčani zagotoviti kar dva zastopnika v nemškem Narodnem svetu, ker nimajo enega državnega poslanca, ki bi ga smeli smatrati za upravičenega zastopati mariborske interese. Za enkrat bi bili zadovoljni, da imata ta dva zastopnika samo posvetovalen glas, toda kdo dvomi, da ne bosta ta dva delna zastopnika mariborskih pobijalcev zahtevala za sebe tudi več kot samo pravico kiniti k sklepom nacionalnata.

— Lammasch o Wilsonovi noti. Dvorni svetnik Lammasch je izjavil o Wilsonovi noti: Ne presojam Wilsonove note tako neugodno, kakor se splošno sodi o njej. Wilson zahteva, naj se Čehi - Slovaki in Jugoslovani sami postavijo za sodnike o izpolnitvi njihovih narodnih zahtev in izključuje pogajanja o zadovoljitvi njih narodnih zahtev z mednarodnega kongresa, kar je važno in nam v korist. Pričakujemo z gotovostjo, da se bo bodoči Wilsonov odgovor monarhiji bolj ugodno glasil, kakor hitro se prično pogajanja, ki jih on želi. Na Wilsonovo noto naj se z naše strani prej ko mogoče odgovori v taki obliki, da se bodo pogajanja lahko brez izgube časa nadaljevala. Želeti je, da odpuštujejo zastopniki nemškega ljudstva v Avstriji, ki imajo zveze z Ameriko, na Nizozemsko in v Švico, kjer naj dobe stika z ameriški politiki, kar so slovanski politiki že zdavnaj storili.

— Ogrska politika Lukacs in baron Madarassy - Beck o Wilsonovi noti. Bivši ogrski min. predsednik Lukacs se izjavlja glede na Wilsonovo noto, da se bo sedaj morala Avstrija pač pogajati s češkim narodnim svetom ter z Jugoslovani. Zdi se, kakor bi Wilson želel enakega pogajanja tudi na Ogrskem. Mi pa — pravi Lukacs — nimamo kaj opraviti niti s Čehi, niti z Jugoslovani, nego samo s Hrvati in stvar razumemo tako, da je v prvi vrsti poklicana Avstrija se pogajati o zahtevah note. — Ogrski drž. poslanec baron Madarassy - Beck očita Wilsonu, da je zapustil podlago, na katero se je sam postavil v znanih 14 točkah, češ, da je medtem zaradi pripoznanja češkoslovanske države nastala drugačna situacija. To da po mnenju Madarassyjevem ne odvzema Wilsona od njegovih etičnih obveznosti. Značaja njegovih principiev se to ne more dotikati, da nam je poleg dozdanih sovražnikov nastal še eden nov, in to kar iz naše srede. Wilsonovi principii se dajo uresničiti samo z mirovnimi pogajaji. Ničče ne more potem hoteti, da se sovražne stranke, katerih nazori so naravnost nasprotni, sporazumevajo direktno brez nevtralnega foruma.

Kdo je kriv pomanjkanja premoga?

Dopis iz rudarskih krogov. V nedeljo, dne 29. m. m. so s velikim pompom na Dunaju razpravljali avstrijski industrijski z ministrom za javna dela Homannom o vprašanju pomanjkanja premoga.

Minister vitez Homann je na podlagi uradne statistike poudarjal, da je od letošnjega poletja produkcija premoga rapidno padla. Tudi je povedal, da dobliva Ogrska iz ostravsko - karvinskega revirja sedaj med vojno večjo množino premoga, kakor pa v mirnem času. Razmere so postale ne- vzdržljive. Ogrska stori malo, da bi se mi lahko vzdržali in vseled tega mi trpimo na zaostanku premoga. Minister je tudi omenil, da je odklonil novo specialno pogodbo z Ogrsko glede dobave premoga, in to dokler ne bode Ogrska ta čas všeče splošne kompenzacijske pogodbe zadovoljivo uredila. Težkoče se bode še povečale, ker avstrijske železnice potrebujejo same ca. 1.3 milijon ton več premoga.

Zelo potrebno se je videlo ministru, da je celo krivdo radi pomanjkanja premoga zvalil na delavstvo. Med drugim omenja: Življenske razmere premogarjev so se izdatno zboljšale (?), produkcija premoga pa ne. Tukaj se mora pokazati resnost. Delavstvu naj se jasno pove, da kot vsak državljan mora tudi premogar svojo dolžnost storiti. Po mnenju ministra je naivnejše, da se uvede stroga disciplina. (Kaj hoče še več, vsaj je vse delavstvo premogopopov pod vojaško disciplino?) Ne iz kapitalistične volje, ampak iz nuje države potrebe naj se po okoliščinah uvedejo vojaška strogost. Velekapitalisti so burno ministru pritrjevali.

Sedaj pa objektivno pogledimo, kje tici vzrok, da se manj producira premoga. Za vzgled naj vzamemo naše slovenske premogarje v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku. V mirnem času so ti premogopopov producirali dnevno nad 4800 ton premoga — a danes komaj 3000 ton. Po mnenju ekscelece Homanna je tu vzrok ker ni dobene discipline med premogarji. Kaj ne g. minister, stroga disciplina naj se uvede med premogarje in takoj bode poskočila produkcija premoga za 50 odstotkov, kljub lačnim žedcem?

Minister je trdil, da so se življenske razmere premogarjev izdatno zboljšale. Mi pa hočemo ravno nasprotno dokazati. Delavstvo omenjenih premogopopov ima povprečni dnevni zaslužek 7 K. S tem zaslužkom naj premogar preživlja sebe in še svojo družino. Danes stane v rudniških konzumih slanina, katere je pa večji del sama koža, kilogram 42 K. Torej delavec mora delati ves teden trdo v potu svojega obraza za en kilogram slanine in če ima poleg tega še veliko družino ne zasluži niti toliko cel mesec, da bi si mogel kupiti samo slanino. Kje pa so ostale potrebščine? Zato pa večina rudarskih družin je nezaheljeno jed. Pri tako slabi in nezaheljeni hrani je ob sebi umerno, da najmočnejša narava ne more vzdržati napornega dela v jami. Vseled tega je danes na pr. pri premogopopu v Zagorju skoraj 15 odstotkov delavstva v bolniški oskrbi.

V mirnem času je premogar zaslužil dnevno za dva kilograma slanine in mu je še ostalo nekaj novcev povrh, a danes pri teh neznošnih razmerah se mora mučiti cel teden samo za en kilogram slanine in ostane mu niti vinar. Eksceleca Homann je li vam to znano? Ako ne, zakaj se pa ne pustite podučiti? Potem bode drugače govorili o prehrani premogarjev.

Poznamo predobro našega slovenskega premogarja, ki je marljiv in varčen, njega ni potreba priganjati, samo naj se mu da toliko zaslužka, da se bode pošteno preživljal in si napravil potrebno obleko in obutev in da mu še nekaj ostane za starostna leta. Če bode eksceleca to izvedli, bodite upravljeni, da lahko opustite vsako še strožjo vojaško disciplino in produkcija premoga se bode dnevno dvigala, kakor hitro bode izstradano telo premogarja dobilo dovolj tečne hrane. Ako pa misli minister Homann, da bo no nasvetu velekapitalistov z vojaško disciplino pri izstradanih premogarjih dvignil produkcijo premoga, se jako moti: nasprotno, iz izžetih teles se ne bode mogla dvigniti produkcija, temveč bo vedno še nazadovale.

Naš nasvet bi bil, da naj se sestavi nepristranska komisija, v kateri naj bi bili zastopani državni poslanci in delavci. Ta komisija naj natančno preišče današnje razmere našega izžranega premogarja.

Čudno se nam vidi v moderni(?) državi, da njeni ministri le preradi poslušajo samo en glas, glas velekapitala. Kar ta reče, to je sveto in če je stokrat neresnično, na pritožbo uboze delavske rale pa se država ne ozira.

V Jugoslaviji bo drugače. Tam si bomo razmere tako uredili, da glas delavca ne bo nikdar ostal glas vpljočega v puščavi. In premoga bo dovolj. —er.

Razne stvari.

* Angleška pošta je v svojih napravah zelo zaostala. Tako n. pr. ne pripuščajo k prevažanju pakete, ki tehtajo več kot 5 kg in za tak paket zahtevajo pristojbino 1 šilinga ne oziroma se na daljavo. Visokost te pristojbine nam postane jasna, če primerjamo s tem pristojbino za isti paket, ki jo zahteva nemška pošta. Ta zahteva za paket 5 kilogramov, ki ga pošlje iz Emdena v severozapadni Nemčiji do vzhodnega kota Sedmograške ravnice polovice manj.

* Koliko je stalo gospodinstvo pred 850 leti. Paul Genève je pridobil v nekem francoskem listu pismo madame de Maintenone iz dobe, ko je spadala k dvoru. To pismo je dokaz, kako oeno je lahko ivela v oni dobi rodbina, ki je spadala k najvišjim krogom. Pismo obsega popolni proračun gospodinstva dveh ljudi brez otrok in z desetimi služabniki. Teh 12 oseb je potrebovalo na dan 15 liber mesa; izdatki za meso, kruh, vino, kurljav itd. so znašali dnevno 14 frankov. S 14 ali 15 franki dnevno je dobro izhajalo. Celo gospodinstvo je stalo 6000 frankov, obleka 1000 frankov, toliko tudi za stanovanje in služničar t. i. 2000 frankov. Obisk opere in zasebni izdatki 3000 fr., skupaj torej 12.000 fr.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodno tiskarno«.